

DOI <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2019.1.9932>

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ БЕЗУГЛОГО ПЕТРА ОВКСЕНТІЙОВИЧА

Петро Овксентійович Безуглий народився в 1939 р. в м. Тетіїв Київської області. Після закінчення середньої школи вступив до Житомирського фармацевтичного училища, яке успішно закінчив у 1958 р. З 1958 по 1961 р. служив у лавах Радянської Армії, після чого вступив і в 1996 р. закінчив Харківський фармацевтичний інститут. Під час навчання його цікавили наукові дослідження, він брав участь у роботі студентського наукового товариства. У 1966 р. вступив до аспірантури при кафедрі фармацевтичної хімії. Після закінчення аспірантури захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фармацевтичних наук за темою «Аминоалкилирование бензолактамов». У 1981 р.

П. О. Безуглий захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора фармацевтичних наук на тему «Синтез, реакционная способность и биологические свойства производных гетериламидов дикарбоновых кислот». У 1982 р. Петрові Овксентійовичу присвоєно звання професора.

Протягом 30 років П. О. Безуглий проводив плідну роботу в області підготовки фармацевтичних кадрів. З 1972 по 1974 р. П. О. Безуглий був заступником декана, а з 1974 по 1975 р. – деканом; з 1982 по 1992 р. – перший проректор з навчальної та виховної роботи. З 1985 по 2009 р. – завідувач кафедри фармацевтичної хімії; з 2009 р. – професор кафедри фармацевтичної хімії.

Наукові праці П. О. Безуглого свідчать про широкий діапазон досліджень в області синтезу біологічно активних речовин. На початку наукової діяльності вчений досліджував механізм алкілювання бензолактамів (диарилоксиіндолів) і вплив на нього просторових перешкод. Під керівництвом професора П. О. Петюніна він вперше вивчив реакцію електрофільного заміщення в насиченого атома вуглецю при циклізації ариламідів і циклогексиламідів диарилгліколевих кислот, запропонований і обґрунтований механізм циклізації названих амідів у похідні хінолонів і індолонів.

Під керівництвом П. О. Безуглого розроблено нові шляхи синтезу ряду органічних сполук. Проведені великі дослідження в області гетериламідів дикарбоно-

вих (щавлевої, янтарної, малонової) кислот, їх реакції перетворення в гетероциклічні сполуки, кислотно-основні властивості, полярографічне вивчення і біологічна активність. Розроблені способи отримання алкіл-, арил- і гетериламідів малонових кислот. Здійснений синтез заміщених амідів бензimidазол-2-карбонової кислоти.

На основі заміщених оксамінових кислот здійснено синтез ряду гетероциклічних сполук із метою вивчення їх біологічної активності. Так, в результаті ацидохромної конденсації N-диалкіламіноетилариламідів диарилгліколевих кислот отримані 3,3-диариліндоліони.

З огляду на аренсульфогідрозиди o-карбоксіфенілоксамінової кислоти, розроблено спосіб

отримання аренсульфогідрозидів 3-R-хіназолон-4-карбонової-2-кислоти.

Значні наукові дослідження спільно з професором І. В. Українцем присвячені синтезу і пошуку біологічно активних сполук у ряді похідних хінолонів. На основі ациклічних похідних малонових кислот синтезовані їх гетероциклічні похідні – хінолони і хіназолони.

Наукове та практичне значення мають запропоновані методи синтезу естерів і амідів хінолін-3-карбонових кислот, 3-алкіл- і 3-гетерилпохідних 2-оксо-4-гідроксихіноліну.

Цілеспрямований синтез сполук вказаних груп сприяв отриманню перспективних об'єктів із вираженою місцевоанестезуючою, антимікробною, діуретичною, антитиреоїдною, антиоксидантною, мембраностабілізуючою та іншими видами активності. На різних стадіях впровадження знаходяться препарати «Хиноксикаїн» (місцевий анестетик), «Тетракон» (антитиреоїдний засіб), «Дибамк» (антиконвульсант), «Брометакрін» і «Хлоретакрін» (протиартритні засоби), у створенні яких брав участь професор П. О. Безуглий.

П. О. Безуглий був членом двох спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Петро Овксентійович підготував 19 кандидатів і 3 доктори фармацевтичних та хімічних наук. Новизна наукових досліджень професора П. О. Безуглого підтверджена патентами та авторськими сві-

доцтвами. Він є автором понад 400 публікацій, у тому числі в престижних закордонних і фахових виданнях. Професор П. О. Безуглий автор підручників «Фармацевтична хімія», «Фармацевтичний аналіз» і ряду навчальних посібників.

Наукова, педагогічна і суспільна діяльність П. О. Безуглого високо оцінені на державному рівні – йому присвоєне високе звання Заслуженого діяча науки і техніки України, нагороджений орденами

«Знак пошани» і «За заслуги III ступеня», грамотами і дипломами міністерств охорони здоров'я вищого і середнього рівня СРСР і України. У грудні 2018 року Петра Овксентійовича обрано академіком Академії наук вищої освіти України.

21 січня 2019 року Петра Овксентійовича Безуглого не стало. Він завжди буде у нашій пам'яті як найкращий вчитель, мудрий наставник та видатний науковець.

*Ректорат Національного фармацевтичного університету,
професорсько-викладацький склад та колективи кафедр,
докторанти, аспіранти, здобувачі, студенти,
колеги та друзі глибоко сумують з приводу передчасної втрати
та висловлюють щирі співчуття рідним і близьким
Петра Овксентійовича Безуглого.*